

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Члан 1.

У Закону о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 – УС, 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон, 63/06 – УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13 и 108/13 – у даљем тексту: Закон), у члану 13. став 1. после речи: „ако нису”, додају се речи: „осигураници запослени, осигураници самосталних делатности.”.

После става 3. додају се ст. 4. и 5. који гласе:

„Обавезно су осигурани носилац пољопривредног домаћинства и носилац породичног пољопривредног газдинства, односно најмање један члан домаћинства, породичног пољопривредног газдинства или мешовитог домаћинства.

Остали чланови домаћинства, породичног пољопривредног газдинства, односно мешовитог домаћинства, могу се осигурати под условом прописаним овим законом.”

Члан 2.

У члану 18. тачка 1) мења се и гласи:

„1) за случај старости:

(1) право на старосну пензију,

(2) право на превремену старосну пензију;”.

Члан 3.

У члану 19. тачка 1) мења се и гласи:

„1) кад наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања;”.

Тачка 2) брише се, а досадашња тачка 3) постаје тачка 2).

Члан 4.

После члана 19. додаје се члан 19а, назив одељка 1а и чл. 19б и 19в који гласе:

„Члан 19а

Изузетно од члана 19. тачка 1) овог закона, осигураник жена која наврши најмање 15 година стажа осигурања, стиче право на старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2015. години, 60 година и шест месеци живота;
- 2) у 2016. години, 61 годину живота;
- 3) у 2017. години, 61 годину и шест месеци живота;
- 4) у 2018. години, 62 године живота;
- 5) у 2019. години, 62 године и шест месеци живота;

- 6) у 2020. години, 63 године живота;
- 7) у 2021. години, 63 године и два месеца живота;
- 8) у 2022. години, 63 године и четири месеца живота;
- 9) у 2023. години, 63 године и шест месеци живота;
- 10) у 2024. години, 63 године и осам месеци живота;
- 11) у 2025. години, 63 године и десет месеци живота;
- 12) у 2026. години, 64 године живота;
- 13) у 2027. години, 64 године и два месеца живота;
- 14) у 2028. години, 64 године и четири месеца живота;
- 15) у 2029. години, 64 године и шест месеци живота;
- 16) у 2030. години, 64 године и осам месеци живота;
- 17) у 2031. години, 64 године и десет месеци живота.

1а Превремена старосна пензија

Члан 19б

Осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши најмање 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота.

Члан 19в

Изузетно од члана 19б овог закона, осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши:

1) у 2015. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година живота (мушкарац), односно 36 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 54 године и четири месеца живота (жена);

2) у 2016. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (мушкарац), односно 37 година стажа осигурања и 55 година живота (жена);

3) у 2017. години, 40 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (мушкарац), односно 37 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (жена);

4) у 2018. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година живота (мушкарац), односно 38 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (жена);

5) у 2019. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеца живота (мушкарац), односно 38 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 57 година живота (жена);

6) у 2020. години, 40 година стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (мушкарац), односно 39 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеци живота (жена);

7) у 2021. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59 година живота (мушкарац), односно 39 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (жена);

8) у 2022. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (мушкарац), односно 39 година и осам месеци стажа осигурања и најмање 59 година живота (жена);

9) у 2023. години, 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота (мушкарац), односно 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (жена).”

Члан 5.

У члану 20. став 1. речи: „Осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем” замењују се речима: „Осигуранику који је на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем навршио најмање 2/3 од укупно навршеног стажа осигурања”.

Члан 6.

У члану 42. после става 1. додају се ст. 2. и 3. који гласе:

„Радна места и послови из става 1. овог члана не могу бити административно-техничка радна места, односно послови, већ само послови на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље, односно послови на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

Изузетно, став 2. овог члана не односи се на запослене из става 1. тачка б) овог члана.”

Члан 7.

После члана 43. додаје се члан 43а који гласи:

„Члан 43а

Изузетно од члана 43. став 1. овог закона, осигураник стиче право на старосну пензију кад наврши:

1) у 2015. години, најмање 54 године живота и 21 годину и осам месеци стажа осигурања, од чега најмање 11 година и осам месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

2) у 2016. години, најмање 54 године и четири месеца живота и 22 године стажа осигурања од чега најмање 12 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

3) у 2017. години, најмање 54 године и осам месеци живота и 22 године и шест месеци стажа осигурања од чега најмање 12 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

4) у 2018. години, најмање 55 година живота и 23 године стажа осигурања, од чега најмање 13 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

5) у 2019. години, најмање 55 година живота и 23 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 13 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

6) у 2020. години, најмање 55 година живота и 24 године стажа осигурања, од чега најмање 14 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

7) у 2021. години, најмање 55 година живота и 24 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 14 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

Изузетно од члана 43. став 3. овог закона, осигураник који наврши 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона, стиче право на старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2015. години, 56 година и десет месеци живота;
- 2) у 2016. години, 57 година и четири месеца живота;
- 3) у 2017. години, 58 година живота;
- 4) у 2018. години, 58 година и осам месеци живота;
- 5) у 2019. години, 59 година и четири месеца живота.

Члан 8.

У члану 55. став 2. речи: „професионалном војном лицу према прописима о Војсци Србије”, замењују се речима: „професионалном припаднику Војске Србије”.

Члан 9.

У члану 60. после става 1. додаје се став 2. који гласи:

„Осигуранику – жени урачунава се у посебни стаж време у трајању од:

- 1) шест месеци, која је родила једно дете;
- 2) годину дана, која је родила двоје деце.”

Члан 10.

Члан 68. мења се и гласи:

„Пензијски стаж из члана 62. овог закона исказан у годинама, месецима и данима може износити највише 45 година и рачуна се на начин утврђен у члану 67. овог закона.”

Члан 11.

После члана 70. додају се назив одељака 1а и чл. 70а – 70в који гласе:

„1а Превремена старосна пензија

Члан 70а

Висина превремене старосне пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије, с тим што се износ тако одређене пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец пре навршених 65 година живота.

Члан 70б

Изузетно од члана 70а овог закона, осигуранику жени се превремена старосна пензија одређује на начин како се одређује старосна пензија, с тим

што се износ те пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец ранијег одласка у пензију пре навршених:

- 1) у 2015. години, 60 година и шест месеци живота;
- 2) у 2016. години, 61 годину живота;
- 3) у 2017. години, 61 годину и шест месеци живота;
- 4) у 2018. години, 62 године живота;
- 5) у 2019. години, 62 године и шест месеци живота;
- 6) у 2020. години, 63 године живота;
- 7) у 2021. години, 63 године и два месеца живота;
- 8) у 2022. години, 63 године и четири месеца живота;
- 9) у 2023. години, 63 године и шест месеци живота;
- 10) у 2024. години, 63 године и осам месеци живота;
- 11) у 2025. години, 63 године и десет месеци живота;
- 12) у 2026. години, 64 године живота;
- 13) у 2027. години, 64 године и два месеца живота;
- 14) у 2028. години, 64 године и четири месеца живота;
- 15) у 2029. години, 64 године и шест месеци живота;
- 16) у 2030. години, 64 године и осам месеци живота;
- 17) у 2031. години, 64 године и десет месеци живота.

Члан 70в

Износ превремене старосне пензије утврђен у складу са чл. 70а и 70б овог закона умањује се највише до 20,4%.”

Члан 12.

У члану 117. став 4. проценат: „50” брише се.

Члан 13.

У члану 121. став 2. мења се и гласи:

„Кориснику права из става 1. овог члана утврђује се повољнији износ пензије.”

Члан 14.

У члану 154. после речи: „управни одбор” запета и речи: „надзорни одбор” бришу се.

Члан 15.

Члан 155. мења се и гласи:

„Члан 155

Управни одбор фонда има седам чланова, које именује и разрешава Влада Републике Србије и то:

1) четири члана на предлог министра надлежног за послове пензијског и инвалидског осигурања и министра надлежног за послове финансија;

2) једног члана из реда осигураника, на предлог репрезентативног синдиката основаног на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад, који има највећи број чланова;

3) једног члана из реда послодаваца, на предлог репрезентативног удружења послодаваца основаног на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад, које има највећи број чланова;

4) једног члана из реда корисника права, на предлог удружења пензионера основаног на нивоу Републике, које има највећи број чланова. Удружење пензионера подноси доказ о броју регистрованих чланова министарству надлежном за послове пензијског и инвалидског осигурања, у складу са актом који доноси министар.”

Члан 16.

У члану 158. став 3. брише се.

Члан 17.

Члан 161. и чл.164. до 166. бришу се.

Члан 18.

Акти из члана 56. Закона усагласиће се са чланом 6. овог закона, односно са измењеним чланом 42. Закона, најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 19.

Запослени, којима у складу са чланом 18. овог закона, престане право на рачунање стажа осигурања са увећаним трајањем, могу остварити право на снижавање старосне границе, утврђено чланом 20. Закона, уз одређивање висине те пензије на начин на који се остварује право на превремену старосну пензију, односно уз умањење пензије.

Члан 20.

Чл. 69. и 73. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, број 101/10) бришу се.

Члан 21.

У члану 15. став 4, члану 27. став 1. тач. 1) и 2), члану 28а, члану 71. став 1, члану 117. став 6. и члану 230. после речи: „старосна” у одређеном падежу додаје се запета и речи: „превремена старосна пензија” у одговарајућем падежу; у члану 72. став 1, члану 82а ст. 1, 2. и 4, члану 111. став 1, члану 121. став 1. и члану 227. после речи: „старосна пензија” у одређеном падежу додају се речи: „превремена старосна пензија” у одговарајућем падежу; у члану 72. став 2. и члану 76. став 1. после речи: „старосна” у одређеном падежу додају се речи: „превремена старосна пензија” у одговарајућем падежу.

Члан 22.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. јануара 2015.

године, осим одредбе члана 9. овог закона, која се примењује од 1. јануара 2032. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 70. став 1. Устава Републике Србије, којим је прописано да се пензијско осигурање уређује законом и у члану 97. тачка 8. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

Разлози за доношење овог закона произлазе из потребе даљег спровођења реформе система пензијског и инвалидског осигурања, започете 2002. године.

У протеклом периоду, односно од почетка примене последњих измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, број 101/10), 1. јануара 2011. године, издвојила су се следећа питања од значаја за даље функционисање система пензијског и инвалидског осигурања, и то: услови за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања, увођење права на превремену старосну пензију и утврђивање умањења пензије (пенала) у случају превременог пензионисања, стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, статус осигураника пољопривредника.

С тим у вези, потребно је имати у виду да се, као и у већини других земаља, систем пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији заснива на текућем финансирању пензија, Pay As You Go (у даљем тексту: PAYG), што значи да сви који раде и остварују приход (осигураници), по принципу обавезности, издвајају кроз доприносе за пензијско и инвалидско осигурање средства за финансирање пензија (корисника). Овај систем настао је у периоду од 1945. до 1970. године, када је старосна структура била повољна (становништво је било младо, тако да је било релативно много запослених и релативно мало корисника права), па је, сходно томе, у PAYG системе, а међу њима и код нас, било уграђено много повољнијих (издашних) решења везано за услове пензионисања, висину пензија, социјалну заштиту и сл. Временом, због промењене демографске структуре становништва и опадања нивоа запошљавања овај систем је почео да запада у кризу (почетком деведесетих исказао се дефицит у РФПИО), тако да низ утврђених права, ни послодавци ни држава, више нису били у могућности да финансирају.

Основни узроци оваквог стања били су:

- општа економска ситуација у земљи (криза настала деведесетих година);
- неплаћање доприноса;
- раст незапослености;
- неповољна демографска ситуација;
- продужење животног века становништва;
- решавање проблема вишкова радне снаге кроз пензионисање;
- неоправдано повољни критеријуми за одлазак у пензију;

- злоупотребе при остваривању права на инвалидску пензију; и слично. Дакле, присутни проблеми демографске и посебно економске природе, који су настали још од средине 80-их година, и даље су се усложњавали у деведесетим годинама, захтевали су стална прилагођавања система пензијског и инвалидског осигурања, и то на више начина.

1) У 90-им годинама проблеми су превазилажени:

- кашњењем у исплати пензија,

- лимитирањем износа пензија за период април 1994 - јул 1995. године, тако да су корисницима пензија исплаћиване мање пензије од пензија које би им припадале према одредбама закона, чиме је створен "велики дуг", који је исплаћен пензионерима у периоду од децембра 2002. до јуна 2006. године,

- исплатом пензија у износу нижем од аконтација пензија, чиме је створен тзв. "мали дуг", који је исплаћиван у боновима за електричну енергију,

- исплатом пензија за мај, јун и јул 1999. године потврдом за утрошену електричну енергију и др.

2) Због свих наведених проблема у систему пензијског и инвалидског осигурања, Влада је започела реформу система пензијског и инвалидског осигурања 2002. године, изменом Савезног закона о пензијском и инвалидском осигурању, и то:

- променом начина усклађивања пензија, напуштањем зарада као јединог параметра за усклађивање и увођењем, поред зарада, и трошкова живота као параметра за усклађивање пензија (пензија се од тада квартално усклађује од 1. јануара, 1. априла, 1. јула и 1. октобра текуће године, на основу статистичких података, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходном кварталу, уместо месечно са кретањем зараде);

- једнократним повећањем старосне границе од три године, тако да је износила 63 године живота за мушкарце и 58 година живота за жене (уместо раније старосне границе за мушкарце 60 година, а за жене 58 година живота);

- утврђивањем једне најниже пензије, уместо дотадашњих 5 категорија најнижих пензија које су зависиле од дужине пензијског стажа, и др.

3) У 2003. години реформа је настављена доношењем новог Републичког закона, односно:

- новим начином обрачуна пензија, којим је равномерније распоређен терет између обвезника, чиме је успостављена чвршћа повезаност између висине пензије и уплаћиваних доприноса и елиминисано је преливање ка онима који су остваривали изразит напредак у каријери или изразито већу плату у само једном делу своје радне историје. Такође, новим методом обрачуна пензија (метод „личног бода“), који се показао као подстицајан и важан и у борби против сиве економије, јер повећава значај висине уплаћених доприноса, прецизније је утврђена разлика у висини пензије у зависности од дужине стажа, а за стаж преко 40 година повећава износ пензије;

- укидањем права по основу преостале радне способности (инвалиди рада III категорије) и рестриктивно дефинисао појам инвалидности, тако да инвалидност постоји само кад код осигураника настане потпуни губитак радне способности за било који посао;

- задржавањем одређеног нивоа права за затечене кориснике права по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности.

При томе су задржана права затечених корисника, с једне стране, превођењем тих накнада у специфичан вид накнаде у износу од 50% инвалидске пензије, која би им припадала према одредбама закона, а с друге стране затечени корисници по основу преостале радне способности ово право на 50% инвалидске пензије могли су користити најдуже до 2008. године, уколико им независно од њихове воље престане својство запосленог, а наредним изменама тај рок је укинут;

- проширењем обухвата обавезно осигураних лица, тако што су обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обухваћена и лица која обављају послове по основу ауторског уговора, као и послове по основу других уговора, код којих за извршен посао остварују накнаду, и др.

4) Реформа се наставила и у 2005. години, када су донете измене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању, и то:

- поступним подизањем услова за стицање права на старосну и породичну пензију за две године почев од 2008. године до 2011. године (старосна граница се тада подигла за мушкарце на 65 година живота и за жене на 60 година живота);

- променом начина усклађивања пензија са трошковима живота на територији Републике у претходних шест месеци, али поступно у наредне 4 године, као и динамике, тако да, уместо кварталног усклађивања, пензије су се усклађивале два пута годишње, и то од 1. априла и 1. октобра текуће године, с тим што се и усклађивање вредности општег бода, као елемента за одређивање висине пензије, вршило на исти начин као и усклађивање пензије.

5) Законом о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању од 1. јануара 2011. године, настављене су започете реформске мере и прописано је:

- поступно подизање услова за стицање права на старосну и породичну пензију за три године (старосна граница се подиже за мушкарце и за жене на 58 година живота), као и стажа осигурања за жене на 38 година стажа осигурања, почев од 2011. године до 2022. године;

- повећање броја потребних година проведених на радним местима, односно пословима на којима се стаж бенефицира, као услов за снижавање старосне границе, као и поступно повећање старосне границе до које се може снижавати старосна граница за две године, 55 година живота, осим за осигуранике који раде на радним местима са максималним степеном увећања стажа осигурања 12-18;

- за одређене категорије осигураника (МУП, БИА, полиција, војска и др.), постепено повећање услова у погледу: старосне границе за стицање права на старосну пензију са 53 на 55 година живота, од 2011. до 2022. године, тј. за два месеца на годишњем нивоу; потребног навршеног стажа осигурања, са 20 на 25 година стажа осигурања, поступно у периоду од 2011. до 2022. године, односно за четири месеца на годишњем нивоу; потребних година проведених на местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, са 10 на 15 година проведених на тим местима, поступно у периоду од 2011. до 2022. године, тј. за четири месеца на годишњем нивоу;

- промена начина усклађивања пензије, тако што је поред трошкова живота, као параметар утврђено и кретање БДП-а у одређеном проценту;

- ванредно усклађивање најнижег износа пензије корисника у осигурању запослених и осигурању самосталних делатности у јануару 2011. за један проценат просечне нето зараде у 2010. години, као и од 1. јануара текуће

године, уколико најнижи износ пензије исплаћене у осигурању запослених за претходну годину износи мање од 27% од износа просечне зараде запослених без пореза и доприноса у Републици у претходној години, са применом закључно са 31. децембром 2015. године;

- промењена дефиниција осигураника пољопривредника, према којој су обавезно осигурани сви пољопривредници који имају више од 0,5 хектара и који нису у осигурању, корисници пензија и на школовању; повећање најнижег износа пензије на 9.000 динара;

- поновно увођење новчане накнаде за помоћ и негу другог лица у систем пензијског и инвалидског осигурања;

- увођење војних осигураника у систем пензијског и инвалидског осигурања, од 1. јануара 2012. године.

Поред тога, измене Закона су се односиле на усклађивање пензија, односно усаглашавање су са одредбама Закона о буџетском систему, с тим што је последње усклађивање било у априлу 2014. године, 0,5%.

Неспорно је да су предузете мере у претходним годинама дале одређене резултате, првенствено кроз успоравање раста дефицита у пензијском систему и на дужи рок утицале на финансијску стабилизацију система и стварање услова за наставак реформи. Поред тога, треба имати у виду да би финансијски показатељи били далеко повољнији, односно дошло би и до пада дефицита, да је контрола и наплата доприноса за пензијско и инвалидско осигурање била ефикаснија.

На основу свега изнетог, произлази да су се досада предузете мере, и поред одређених позитивних ефеката, показале недовољним за трајно превазилажење проблема чије решавање је од значаја за даље функционисање система пензијског и инвалидског осигурања, а што указује на нужност даљег реформисања система пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији и, сагласно томе, потребу измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13 и 108/13). Поред тога, због промена у демографској структури становништва неопходно је даље прилагођавање права из пензијског и инвалидског осигурања, као континуирани процес.

С обзиром на наведено, предложене измене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању обухватају:

1. Промену услова за стицање прва на старосну пензију, односно подизање услова за стицање права на старосну пензију за осигуранике жене са 60 на 65 година, тако што ће се старосна граница поступно подићи од 2015. до 2020. године, за шест месеци на годишњем нивоу, односно од 2021. године до 2032. године, за два месеца годишњем нивоу. На овај начин изједначавају се услови за стицање права на старосну пензију осигураника мушкарца и осигураника жене.

2. Увођење права на превремену старосну пензију и утврђивање трајног умањења износа превремене старосне пензије за 0,34% за сваки месец ранијег одласка у пензију пре навршења опште старосне границе (на годишњем нивоу 4,08%).

3. *Прецизирање дефиниције за одређене категорије осигураника, у смислу да се захтева да запослени раде на пословима на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље, односно пословима на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених*

година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање, као и искључивање из бенефицираног стажа запослених на административно-техничким радним местима, односно пословима. Поред тога, убрзава се динамика повећања услова у погледу старосне границе, за два месеца на годишњем нивоу.

4. Овим изменама Закона, такође се отклањају и техничке грешке у постојећем Закону, као и прецизније дефинисање појединих одредаба с циљем превазилажења практичних проблема.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

УЗ ЧЛАН 1.

Наведеном одредбом враћа се дефиниција осигураника пољопривредника из 2003. године, а која се фактички примењује, јер је важећа дефиниција неприменљива. суштинска разлика је у томе што су дефиницијом, која у пракси није заживела, били обухваћени сви чланови пољопривредног домаћинства, а финансијски нису били у могућности да сви упаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање. према томе, предложеном одредбом се пољопривредном домаћинству финансијски олакшава извршавање обавезе уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Уз чл. 2. до 4, 11. и 21.

Предложеним одредбама прописује се, за случај старости, поред права на старосну пензију, и право на превремену старосну пензију као једно од права из пензијског и инвалидског осигурања, као и промена услова за стицање права на старосну пензију у погледу година живота за осигураника жену са 60 на 65 година живота, али постепено за по шест месеци на годишњем нивоу, почев од 2015. до 2020. године, односно за по два месеца на годишњем нивоу, почев од 2021. до 2032. године. На овај начин изједначавају се услови за стицање права на старосну пензију осигураника мушкарца и осигураника жене.

Што се тиче услова за остваривање права на превремену старосну пензију, предложено је да се ово право стиче навршењем најмање 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота, с тим што је, до навршења наведених услова, утврђен прелазни период (од 2015. до 2023. године за мушкарце, односно до 2024. године за жене), током кога се дефинише постепено повећање важећих услова у погледу година живота и година стажа осигурања, који се повећавају за шест, односно осам месеци на годишњем нивоу. Поред тога, у погледу утврђивања висине превремене старосне пензије, прописује се умањење превремене старосне пензије за 0,34% за сваки месец ранијег остваривања старосне пензије, у односу на општу старосну границу, с тим што се утврђује лимит умањења, односно ова пензија умањује се највише до 20,4%. У погледу услова, који се односе на примену умањења превремене старосне пензије и овде је утврђен исти прелазни период, односно постепено се подиже старосна граница за осигураника жену, од 2015. до 2032. године. Такође, увођење права на превремену старосну пензију, подразумева усклађивање са другим одговарајућим одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Уз члан 5.

Овом одредбом прописује се додатни услов за снижавање старосне границе за стицање права на старосну пензију за осигуранике који раде на

радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, јер се утврђује да је неопходно навршити најмање 2/3 стажа на тим радним местима, у односу на укупан стаж осигурања који овај осигураник има.

Уз чл. 6. до 7. и 18. до 19.

Предложеном одредбом прецизира се дефиниција за одређене категорије осигураника (МУП, БИА, полиција и др.), тако што је прописано да радна места и послови за одређене категорије осигураника не могу бити административно-техничка радна места односно послови, већ само послови на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље, односно послови на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање. Изузетно, наведено се не односи на професионална војна лица. С тим у вези, прописан је рок за усаглашавање правилника о утврђивању радних места на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем за те категорије, који износи 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Поред тога, у складу са повећањем услова за остваривање права на старосну пензију, у погледу година живота, утврђује се и убрзана динамика (за два месеца на годишњем нивоу), повећања овог услова за наведене осигуранике, у односу на динамику у важећим нормама, што практично значи да се старосна граница повећава за два, четири, шест, односно осам месеци. Утврђена динамика повећања услова у погледу година стажа осигурања остаје непромењена.

Такође, предложена је одредба да запослени, којима у складу са чланом 18. овог закона, престане право на рачунање стажа осигурања са увећаним трајањем, могу остварити право на снижавање старосне границе, утврђено чланом 20. Закона, уз одређивање висине те пензије на начин на који се остварује право на превремену старосну пензију, односно уз умањење пензије.

Уз члан 8.

Наведеном одредбом извршено је термилошко усаглашавање са одредбама Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр.116/07, 88/08 и 101/10).

Уз члан 9.

Предложеном одредбом прописано је да се осигуранику жени урачунава у посебан стаж и време у трајању од: шест месеци, која је родила једно дете, односно годину дана, која је родила двоје деце, с тим да се ова одредба примењује почев од 1. јануара 2032. године.

Уз члан 10.

Предложеном одредбом, изједначава се квалитет пензијског стажа од 40 до 45 година, с тим што пензијски стаж изнад 45 година, не улази у одређивање висине пензије.

Уз члан 12.

У складу са предложеним решењем, кориснику породичне пензије не обуставља се исплата породичне пензије у случају када остварује уговорену накнаду на месечном нивоу у износу нижем од најниже основице, важеће у моменту уплате доприноса, тј. брише се износ од 50%.

Овај предлог је у складу са напорима за смањење сиве економије, посебно имајући у виду веома мале износе пензија код ових корисника.

Уз члан 13.

Предложеном одредбом, гарантује се затечени ниво пензије, када се пензија поново одређује. Поред тога, утврђује се изједначавање корисника старосне пензије који се запосле, на нашој територији, или у иностранству.

Уз чл.14. до 17.

Предложеним одредбама смањен је број чланова управног одбора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и брисан надзорни одбор као орган Фонда, у циљу рационализације.

Уз члан 20.

Имајући у виду промену услова за стицање права на старосну пензију и увођење права на превремену старосну пензију, као и с тим у вези утврђену динамику постепеног повећања услова за стицање ових права, престао је основ за примену прелазних одредаба чл. 69. и 73. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, број 101/10).

Уз члан 22.

Овом одредбом предлаже се да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а да ће се примењивати од 1. јануара 2015. године, осим одредбе члана 9. овог закона, која ће се примењивати почев од 1. јануара 2032. године.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна финансијска средства. Предложеним одредбама, омогућује за достизање финансијски одрживог система обавезног пензијског и инвалидског осигурања на средњи и дужи рок.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Укупна друштвено економска ситуација посебно је актуелизовала питања која су везана за систем пензијског и инвалидског осигурања (подизање услова у погледу година живота за остваривање права на старосну пензију за осигуранике жене, увођење превремене старосне пензије са трајним умањењем висине пензије, поштравање услова за снижавање старосне границе за осигуранике који раде на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем). С обзиром на изузетан значај понуђених законских решења, а посебно имајући у виду чињеницу да би њихова примена имала ефекте, не само у области пензијског и инвалидског осигурања, већ и у области укупне привреде, као и да би недоношење овог закона по хитном поступку могло да произведе последице на рад органа и организација, предлаже се да се овај закон донесе по хитном поступку.